

BIS-NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009
 - Tweede principiële goedkeuring met het oog op de adviesvraag aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State

Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet voorziet in een reeks wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid in de globale strijd tegen klimaatverandering en wil de energietransitie van het gebouwenpark naar meer emissie- en milieuvriendelijke verwarmingstechnieken versnellen.

Om die redenen worden de volgende maatregelen voorgesteld: het afschaffen bij nieuwbouw van de beperking van de aansluitingskost voor aardgas tot 250 euro, een verbod op de aanleg van propaan- en butaangasnetten op plaatsen waar er geen aardgasnet mag liggen, vanaf 2023 een verplichte combinatie met een warmtepomp als men bij nieuwbouw een gasketel plaatst, en een aardgasaansluitingsverbod voor nieuwbouw vanaf 2026 met het oog op fossielvrije verwarming.

Tevens wordt voorzien in een uitbreiding van de mogelijkheid om niet enkel bij niet-residentiële gebouwen, maar ook bij residentiële gebouwen een renovatie op te leggen en wordt voorzien in een uitbreiding van de verplichtingen aangaande de energieprestatiecertificaten bij de vestiging van een zakelijk recht.

Voorts worden in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord een aantal aanpassingen aangebracht in het Energiedecreet om de versterkte wetgeving voor niet energie-intensieve ondernemingen, en meer bepaald de verplichting tot uitvoeren van een energieaudit, mogelijk te maken, en wordt voorzien in een sanctiemechanisme als die regels niet worden nageleefd.

Tot slot worden aan het Energiedecreet een aantal verduidelijkingen aangebracht die er moeten voor zorgen dat gemeentewegen, of die nu formeel deel uitmaken van het openbaar domein of niet, wat de aanleg van leidingen en lijnen betreft steeds onder dezelfde regeling valt als leidingen en lijnen die zich op of onder het openbaar domein bevinden. Ook wordt een regeling gecodificeerd waaronder het voor de netbeheerder van algemeen nut is om installaties die deel uitmaken van het elektriciteits- of aardgasdistributienet in of op private onroerende goederen te plaatsen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het wetgevingstechnisch en taaladvies nr. 2021/367 werd op 19 oktober 2021 bekomen. Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 14 oktober 2021 verkregen. Het begrotingsakkoord werd op 25 oktober 2021 verkregen.

C. EERSTE PRINCIPIËLE GOEDKEURING

De Vlaamse Regering hechtte in vergadering van 29 oktober 2021 haar eerste principiële goedkeuring¹ aan het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, om over het ontwerp het advies van de SERV en de Minaraad in te winnen binnen een termijn van dertig dagen.

2. ADVIEZEN VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRADEN

A. ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN (SERV)

De SERV gaf op 29 november 2021 haar advies, dat gaat als bijlage 3. In haar advies haalde de SERV de hierna volgende punten aan:

- De SERV vindt het een bijzonder goede zaak dat het voorliggend voorontwerp stappen vooruit zet naar de doelen van *Fit for 55*, naar energiezuinigere woningen, naar meer warmtepompen en naar een fit Vlaanderen. Het kader heeft volgens de SERV wel nog nood aan nadere invulling, bijschaving en een upgrade om de potentie van het instrumentarium volop tot zijn recht te laten komen en CO₂- trends echt betekenisvol om te keren. De SERV vraagt snel meer duidelijkheid en cijfergegevens over hoe de voorgestelde instrumenten samen met andere maatregelen in het maatregelenpakket (ook buiten de bouwsector) de nodige kracht zullen ontwikkelen om tegen 2030 de beoogde doelen te realiseren.
- De SERV is bijzonder verheugd dat het ontwerpdecreet een kader voor een renovatieverplichting en voor eisen voor gebouwen introduceert, maar vraagt om dat decretaal kader op twee punten ruimer te formuleren. Ten eerste moet het decreet voorzien dat de Vlaamse Regering naast of in plaats van minimale energieprestatielabels ook andere voorwaarden voor de renovatie van woongebouwen kan vastleggen, zoals concrete maatregelen. Ten tweede moet de Vlaamse Regering volgens de SERV ook de mogelijkheid krijgen om de renovatievereisten niet alleen te differentiëren naar type gebouw, maar ook naar andere criteria, bv. naargelang de locatie van het gebouw, de leeftijd van het gebouw, het toekomstperspectief van het gebouw.

De SERV vergist zich als zij meent dat in het kader van de decretaal kader van de renovatieplicht enkel een eisen kan worden gekoppeld. Deze verplichting wordt immers ingeschreven in het artikel 11.2/2.1, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dat artikel, waar de verplichting voor residentiële gebouwen zal worden ingeschreven, stelt immer al dat de Vlaamse Regering ook een reeks van aparte eisen, maatregelen en type-renovatiewerken bepalen die daarbij als een minimum binnen die termijn moeten worden uitgevoerd. Daarmee is door het bestaande kader reeds aan de vraag van de SERV voldaan.

¹ VR 2021 2910 DOC.1221/1TER

- De SERV meent dat verduidelijkt moet worden hoe de renovatieverplichting bij transacties en de labeleisen voor bestaande gebouwen in de praktijk gehandhaafd zullen worden en welke sancties er bij niet-naleving zullen zijn.

De SERV vergist zich als zij stelt dat er onduidelijkheid is aangaande de sanctie die zal worden opgelegd. Dit is immers reeds expliciet opgenomen in het ontwerpdecreet: het ontwerpdecreet wijzigt immers ook het artikel 13.4.9/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodoende dat het artikel 13.4.9/1 niet enkel op de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen, maar ook op de renovatieverplichting bij residentiële gebouwen van toepassing wordt.

Dit betekent zodoende dat, na de inwerkingtreding van die wijziging, de sanctiebepaling voorziet dat als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de door de Vlaamse Regering vastgestelde minimale eisen inzake renovatie bij residentiële of niet-residentiële gebouwen niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 500 euro tot en met 200.000 euro. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als bedoeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vastgestelde verplichting is voldaan.

- De SERV waardeert dat de Vlaamse Regering volgens de visienota fossiele brandstoffen in gebouwen wil uitfasen en daarvoor op termijn wil overgaan op een verbod op aardgas bij nieuwbouw. Wel vraagt de SERV om na te gaan of de gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen sneller bewerkstelligd kan worden zodat een verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwbouw sneller dan 2026 ingevoerd kan worden.

Het verbod op aardgasaansluitingen zal pas ingaan in 2026. Het lijkt evenwel onder de huidige toestand niet aangewezen om zo een verbod reeds vroeger in te voeren, maar de Vlaamse Regering kiest met het oog op fossielvrije verwarming voor een aanpak waarbij de voorwaarden gradueel worden aangescherpt. Dit kan ook door verder gebruik te maken van de delegatie die in artikel 4.1.16/1 is voorzien aangaande het reeds bestaande aansluitingsverbod voor “nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten of grote appartementsgebouwen” en dat heden is uitgewerkt in artikel 3.1.62 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

De Vlaamse Regering engageert zich evenwel om ook parallel via andere methodes een betere prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas na te streven.

- Tot slot vraagt de SERV om de impact op de koop- en verhuurmarkt te bewaken, om te voorzien in extra sociale woningen, en te voorzien in een verdere differentiatie van warmtepomppremies.

Een differentiatie in de premies valt eigenlijk buiten de directe scope van het voorliggende ontwerpdecreet: die premies worden immers geregeld bij uitvoeringsbesluit. De Vlaamse Regering besliste echter recent op 3 december 2021 in het kader van de tweede principiële goedkeuring van het uitvoeringsbesluit van de *MijnVerbouwPremie* om de premie bij

warmtepompen aan te passen. Specifiek voor lucht/water- en hybride warmtepompen geplaatst in residentiële en andere gebouwen, wordt in dit kader een substantiële verhoging van het premiebedrag doorgevoerd om de vraag naar fossiele brandstoffen voor verwarming in Vlaamse gebouwen te verminderen. Tot slot zal de premie voor gascondensatieketels vanaf 1 juli 2026 worden stopgezet.

B. ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN (MINARAAD)

De Minaraad gaf op 2 december 2021 haar advies, dat gaat als bijlage 4. In haar advies haalde de Minaraad de hierna volgende punten aan:

- De Minaraad stelt de manier van werken alsook de strakke timing die hierbij gehanteerd werd te appreciëren.
- De Minaraad beseft dat het een moeilijke evenwichtsoefening zal zijn om bij de uitwerking van de renovatieverplichting via uitvoeringsbesluit enerzijds voldoende ambitieus te zijn om de langetermijndoelstelling van 2050 te halen en anderzijds ook de betaalbaarheid voor iedereen te garanderen. De Minaraad vreest evenwel dat personen met de aangekondigde regeling waarbij de energielening+ en renteloos renovatiekrediet zal worden aangepast, aangezet zullen worden om tot een lager renovatieniveau te renoveren dan nodig en/of daarbij de foute perceptie krijgen dat die renovatie voldoende zal zijn. Hoewel nu een verplichting op tafel ligt tot niveau D, is evenwel het vastgelegde einddoel voor 2050 een label A. Er kan natuurlijk ook in fasen gerenoveerd worden. Maar een oppervlakkige renovatie tot label D en daarna een diepgaande renovatie tot het A label kan, in bepaalde gevallen, financieel nadeliger zijn dan één grondige renovatie. Daarom beveelt de Minaraad aan om telkens een nieuw EPC te laten opstellen bij natuurlijke verandermomenten en om er voor te zorgen dat de deskundigen daarbij verplicht worden een renovatieplan richting 2050 op te stellen.

De “natuurlijke verandermomenten” die als trigger dienen voor de renovatieplicht zijn opgesomd in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit zijn een notariële overdracht in volle eigendom, of bij het vestigen van een opstalrecht of erfpacht. Via het verzamelbesluit² dat op 29 oktober 2021 een eerste principiële goedkeuring kreeg wordt het materiële toepassingsgebied van de EPC-plicht daarmee in lijn gebracht doordat in de toekomst ook het vestigen van een erfpacht of een opstalrecht EPC-plichtig wordt.

De vorm en inhoud van het energieprestatiecertificaat werd overigens al vanaf 1 januari 2019 grondig hervormd. Dankzij een label (dat op EPC's van voor 2019 niet aanwezig is) is in één opslag duidelijk wat de energetische toestand is van een woning of appartement. Het vernieuwde EPC geeft verder tips en aanbevelingen om het label van het woning of appartement te verbeteren. Voor eengezinswoningen wordt bij het stappenplan richting 2050 (label A) een kostenraming meegegeven.

- De Minaraad beschouwt het wegvallen van de solidarisering voor aardgasaansluitingen bij nieuwbouw als een correcte maatregel in functie van de klimaattransitie. De Raad vraagt zich echter af of de solidarisering van gasaansluitingen ook kan wegvallen voor bestaande woningen. Een noodzakelijke voorwaarde die de Minaraad hieraan verbindt, is

² Ontwerp van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de sociale openbaredienstverplichtingen en REG-openbaredienstverplichtingen (VR 2021 2910 DOC.1218/1BIS).

het werken met een rollend fonds dat investeringen prefinanciert en dat pas na verkoop terugbetaald dient te worden, en dit specifiek voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Ofschoon ook voor bestaande gebouwen op termijn er een shift weg van fossiele brandstoffen moet gebeuren, moet er momenteel ook rekening worden gehouden met het feit dat op korte termijn de aardgasaansluiting bij bestaande gebouwen vaak het alternatief is voor het vervangen van een stookolieketel, wat immers een nog vervuilenendere technologie is. Per 1 januari 2022 treedt er immers voor bestaande gebouwen waar er een aardgasnet in de straat ligt een bij decreet ingesteld vervangingsverbod in werking voor stookolieketels en ketellichamen. De bestaande regeling van de beperking van de aansluitingskost dient daarbij als flankerend beleid.

- De Minaraad vraagt een taxshift ten voordele van hernieuwbare energie. De Minaraad is van mening dat de voorgenomen Vlaamse aardgasheffing de aanleiding kan zijn om het debat over een gehele taxshift op Vlaams niveau aan te gaan. De Minaraad vraagt de Vlaamse Regering om ook samen te werken met de federale overheid om een gelijkaardige shift uit te voeren op federaal niveau.

De aardgasheffing maakt geen deel uit van dit ontwerpdecreet en zal - nadat ze is uitgewerkt - in het voorjaar van 2022 het regelgevende traject doorlopen. De Vlaamse Regering engageert zich echter om ook parallel via andere methodes een gezondere prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen na te streven (shift kosten openbare dienstverplichtingen van elektriciteit richting aardgas, enz.).

Wat de laatste vraag betreft dient er op te worden gewezen dat de bevoegdheid aangaande federale maatregelen echter volledig bij het federale niveau ligt. De Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, heeft echter een schrijven gericht aan de federale minister van Financiën om op federaal niveau een aantal regelgevende aanpassingen door te voeren die de implementatie van zo een taxshift op gewestelijk niveau kunnen faciliteren.

- De Minaraad mist bij deze decretale ingreep aandacht voor lokale opgewekte groene warmte.

Deze decretale aanpassingen pretenderen niet om een allesomvattende regeling te vormen met betrekking tot de uitvoering van de recente beslissingen van de Vlaamse Regering in het kader van de visienota. Die visienota zal ook nog in andere regelgevende projecten vorm krijgen. Deze vraag aangaande de materie van thermische energie zal verder worden behandeld in het Warmteplan 2025 waarover de Vlaamse Regering zich inderdaad nog moet buigen.

- De Minaraad drukt zijn bezorgdheid uit aangaande de aanpassing voor de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie bij gemeentewegen. De Minaraad vraagt dan ook de toepassing van de voorgestelde wijzigingen aangaande gemeentewegen te beperken tot de wegen die tot het openbaar domein behoren.

Op deze vraag wordt niet ingegaan aangezien ze diametraal staat tegenover het opzet en de filosofie van de hele voorgestelde regeling. Vooreerst vallen alle gemeentewegen die tot het openbaar domein behoren vandaag al onder de toepassing van o.a. artikel 4.1.26 van het Energiedecreet. Het gaat hem juist over de gemeentewegen die net niet tot het

openbaar domein behoren. Voorts blijft het decreet van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen onverkort van kracht. De wijziging aan het Energiedecreet heeft immers niet tot gevolg dat een bepaalde weg daardoor ineens een gemeenteweg wordt. Daarvoor is de toepassing van het decreet van 3 mei 2019 nodig en dat behoort tot de bevoegdheid van de gemeenten. De Vlaamse Regering heeft alle vertrouwen dat de gemeenten die decretale regeling op correcte en evenredige wijze toepassen. De voorgelegde wijzigingen koppelen dan ook enkel een consequentie (waarbij in het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voorzien in een aantal “*checks and balances*” doordat de domeinbeheerder om redenen van algemeen belang op elk moment voorwaarden aan de domeintoelating kan toevoegen of deze kan aanpassen of de netbeheerder zelfs kan verplichten de ondergrondse lijnen of leidingen, de bovengrondse lijnen en de steunen die geplaatst zijn op het openbaar domein of de gemeenteweg weg te nemen, te verplaatsen of aan te passen. De betrokken netbeheerder geeft daar uitvoering aan binnen een redelijke termijn na de ontvangst van het verzoek daartoe en staat in voor de kosten aangaande de aanleg en het beheer van nutsleidingen voor elektriciteit, aardgas en thermische energie aan het statuut van een gemeenteweg, maar verandert niet het goederrechtelijke statuut van die weg.

3. AANPASSINGEN AAN HET ONTWERP VAN DECREET

De Vlaamse Regering nam op 5 november 2021 extra maatregelen bovenop het reeds bestaande Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 om de klimaatverandering tegen te gaan.³ Vlaanderen verhoogt haar ambitie en wilt de broeikasgasemissies in de niet-ETS sectoren tegen 2030 met 40% reduceren (in plaats van 35% zoals voorzien in het oorspronkelijke VEKP) ten opzichte van 2005. Dit vereist een aantal extra aanpassingen ten opzichte van het op 29 oktober 2021 principiële goedgekeurde ontwerpdecreet.

Aan het ontwerp van decreet werden de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het ontwerpdecreet werd omwille van een aantal nieuwe artikelen vernummerd.
- Artikel 2: de volgende wijzigingen worden aangebracht:
 - o er wordt in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe definitie van de term “niet-residentieel gebouw” ingevoegd. Deze term wordt integraal overgenomen uit artikel 1.1.1, §2, 72° van het Energiebesluit van 19 november 2010, alwaar dat begrip reeds is gedefinieerd.
 - o er wordt in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe definitie van de term “industriële gebouw” ingevoegd. Deze term, die gebruikt wordt in de definitie van “niet-residentieel gebouw”, wordt integraal overgenomen uit artikel 1.1.1, §2, 49° van het Energiebesluit van 19 november 2010, alwaar dat begrip reeds is gedefinieerd.
 - o er wordt in artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe definitie van de term “hybride warmtepomp” ingevoegd, dit is namelijk een *“elektrische warmtepomp met water als afgiftemedium die minstens gebruikt wordt voor ruimteverwarming, waarbij in hetzelfde gebouw een gascondensatieketel is ondergebracht die wordt aangestuurd met een gemeenschappelijke regeling die de opwekker of opwekkers met het beste rendement selecteert”*.

³ Zie de Visienota aan de Vlaamse Regering betreffende bijkomende maatregelen Klimaat (VR 2021 0511 DOC.1237/1)

Een standaard hybride systeem voor woningen bestaat momenteel uit een gascondensatieketel en een elektrische lucht-waterwarmtepomp, meestal in eenzelfde behuizing. De regeling van het toestel bepaalt op basis van installatietechnische parameters (temperatuur, rendement) en/of economische parameters (energieprijs gas/elektriciteit) welke opwekker wordt ingezet. Dit kan eventueel ook gelijktijdig. Om airconditioningsystemen uit te sluiten bevat de definitie enkel de combinatie met warmtepompen met water als afgiftemedium, terwijl systemen op geothermie, riothermie,... wel mogelijk zijn. Om complexere systemen, waarbij men één of meerdere afzonderlijke gasketels inzet als back-up bij grotere warmtepompinstallaties, niet uit te sluiten, wordt de definitie niet beperkt tot systemen in dezelfde behuizing. Systemen die in hetzelfde gebouw worden geïnstalleerd, maar wel worden aangestuurd door een gemeenschappelijke sturing worden daarom aanvaard. Tot slot moet het om condensatieketels gaan. Niet-condenserende gasketels zijn dus uitgesloten.

- Artikel 4: er wordt een aanpassing aan artikel 4.1.16/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 doorgevoerd waardoor de aardgasdistributienetbeheerders vanaf 1 januari 2026 met het oog op fossielvrije verwarming niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet voorzien voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf die voormelde datum een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd.
- Artikel 19: Het decreet van 26 april 2019 voegde een anti-saucissoneringsbepaling in artikel 7.1.1, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. Uit de praktijk bleek immers dat het schrappen via het decreet van 10 maart 2017 van de eerdere anti-saucissoneringsbepaling uit artikel 7.1.5, §4 het ongewenste neveneffect had dat het mogelijk wordt om PV-installaties van net geen 750 kW te bouwen – die dus nog net behoren tot een representatieve projectcategorie met bijbehorende representatieve bandingfactor – en die installaties korte tijd nadien uit te breiden. Op die uitbreiding was dan ook een bandingfactor van toepassing overeenkomstig een representatieve projectcategorie, terwijl aan de installatie eigenlijk logischerwijs een projectspecifieke bandingfactor had moeten worden toegewezen. Dat zou mogelijk leiden tot een grote oversubsidiëring als de projectspecifieke bandingfactor veel lager uitkomt dan de bandingfactor van de representatieve projectcategorie.

Via het Verzameldecreet II⁴ wordt o.a. die drempel van 750 kW aangepast naar 2 MW. Via de hervorming die de Vlaamse Regering bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 doorvoerde krijgen middelgrote installaties op zonne-energie immers geen groenestroomcertificaten meer en moeten zij, als zij steun willen genieten, deelnemen aan het tendersysteem van zon en kleinschalige wind.

Via het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2021 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de EPB, de uitbreiding van de energieprestatieregelgeving tot zorgwoningen en de uitbreiding van de labelpremie, de rentesubsidie en de energielening+ tot collectieve woongebouwen werd die drempel voor PV bij het tendersysteem van zon en kleinschalige wind opgetrokken tot 5 MW. Dit houdt dan ook in dat een gelijkaardige aanpassing moet worden doorgevoerd in artikel 7.1.1, §2, zesde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

⁴ Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, Parl. St. (2021-2022), nr. 948..

- Artikel 20: In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 werd opgenomen de mini-EBO trajecten verder te zetten: “Het instrument van de mini-energiebeleidsovereenkomsten wordt verder uitgewerkt en uitgebreid naar nieuwe sectoren. Door middel van vrijwillige overeenkomsten met de kmo’s laten we hen gericht en klimaatvriendelijk investeren.” In de beleidsnota Energie werd aanvullend aangekondigd werk te zullen maken van een verhoogde energie-efficiëntie in onze kmo’s: “We maken werk van een actieplan energie-efficiëntere kmo’s en een versterkte wetgeving voor de doelgroep van niet energie-intensieve kmo’s (energiegebruik < 0,1 PJ). Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de Europese verplichting om specifieke acties te ontwikkelen gericht op het energiegebruik van kmo’s” en “De kleinere ondernemingen (in energiegebruik) vragen we een energieaudit uit te voeren om heel gericht op zoek te gaan naar de maatregelen op maat van de onderneming.” Om deze versterkte wetgeving voor niet energie-intensieve ondernemingen, en meer bepaald de verplichting tot uitvoeren van een energieaudit, op te kunnen nemen in het Energiebesluit van 19 november 2010, moet het begrip “energieaudit” mee opgenomen worden in de decretale basis van verplichtingen voor ondernemingen, zijnde artikel 7.7.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.
- Artikel 21 voegt een 11.1/1.3/1 in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in waardoor in residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen bij nieuwbouw wordt aangevraagd vanaf 1 januari 2023 een gasketel alleen kan worden geplaatst als het een hybride warmtepomp betreft.
- Artikel 25: In het kader van de eerste principiële goedkeuring (VR 2021 0705 DOC.0489/1BIS) van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 werd met betrekking tot het materiële toepassingsgebied van de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen onder andere het volgende toegelicht: “De renovatieverplichting is niet van toepassing bij een “fusie” of “opslorping” van een rechtspersoon. In dat geval neemt de nieuwe rechtspersoon de rechten en plichten over van de oude. Het moet dan natuurlijk wel gaan om een “fusie” of “opslorping” zoals bedoeld in het nieuwe ondernemingsrecht.” Het was immers niet de bedoeling dat door een louter vennootschapsrechtelijke actie zoals fusie, opslorping of splitsing een nieuwe renovatieplicht ontstaat. Dit principe aangaande fusie e.d. wordt thans in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 als volgt geëxpliciteerd en verankerd:

“In geval een rechtspersoon wordt gesplitst of indien een rechtspersoon fusioneert met, of wordt opgeslorpt door een andere rechtspersoon, dan ontstaat door die, splitsing, fusie of opslorping voor de gebouwen van die rechtspersonen echter geen verplichting, vermeld in het eerste lid. Indien er voorafgaand aan de splitsing, de fusie of de opslorping op een gebouw van een van die rechtspersonen echter reeds een verplichting, vermeld in het eerste lid, van toepassing was, dan voldoet de rechtsopvolger binnen de resterende termijn aan het minimaal energieprestatieniveau dat de rechtspersoon die fusioneerde of werd opgeslorpt en tot wie het gebouw in kwestie behoorde zelf diende te halen.”

Let wel, indien in het kader van de fusie, splitsing of opslorping het gebouw alsnog wordt verkocht, of daarbij een opstalrecht of erfpacht wordt gevestigd, dan ontstaat nog steeds een renovatieplicht als bedoeld in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Deze uitzondering raakt immers niet aan die voorwaarden die onverminderd van toepassing blijven.

- Artikel 29 voegt aan titel XIII, hoofdstuk IV van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een nieuwe afdeling VIII toe.

- Artikel 30 voegt aan de voormelde nieuwe afdeling VIII een artikel 13.4.14 toe. Dit artikel betreft een sanctiebepaling voor de niet naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.2 van het Energiedecreet aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen opgelegde de verplichtingen aangaande het rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

Het invoeren van verplichtingen voor ondernemingen waarbij eisen gesteld worden rond het opstellen van een energieboekhouding, een energieaudit, een energieplan of een energiestudie, en rond het verplicht uitvoeren van rendabele maatregelen, vereist in het voorzien van een effectieve handhaving.

Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 7.7.2. de door de Vlaamse Regering vastgestelde verplichtingen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen inzake het rationaliseren van hun energiegebruik en het gebruik maken van hernieuwbare energietechnologieën niet werden gerespecteerd, dan kan het VEKA aan de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon op wie de verplichting rust een administratieve geldboete opleggen van 1.000 euro tot en met 500.000 euro. Door deze vork kan het agentschap rekening houden met de omvang van de onderneming en de ernst van de inbreuk zodat de opgelegde boete proportioneel is tot de inbreuk.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. Deze boete werkt dan ook niet bevrijdend. Als de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon bij het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA de onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon een nieuwe administratieve geldboete opleggen. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. De procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 7.7.2. vastgestelde verplichting is voldaan.

Door de vork in de hoogte van de boete en de mogelijke blijvende herhaling ervan, wil het VEKA de onderneming aanzetten haar verplichtingen na te komen, en vermijden dat de onderneming de kost om te voldoen aan haar verplichting afweegt ten opzicht van de hoogte van een mogelijke boete.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het ontwerp van decreet geen wijzigingen aangebracht die een negatieve impact hebben op de begroting.

B. ESR-TOETS

Er werden aan het ontwerp van decreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er werden aan het ontwerp van decreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de lopende processen en activiteiten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er werden aan het ontwerp van decreet geen wijzigingen aangebracht die een impact hebben op de lokale en provinciale besturen.

5. VERDER TRAJECT

Na de tweede principiële goedkeuring zal het ontwerpdecreet voor advies aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State worden voorgelegd. Na de definitieve goedkeuring volgt de indiening in het Vlaams Parlement en de parlementaire behandeling. Na de aanneming in de plenaire vergadering moet het decreet door de Vlaamse Regering worden bekrachtigd en vervolgens in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, te gelasten over voornoemd ontwerp van decreet het advies in te winnen van de afdeling Wetgeving van de Raad van State, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009;
2. Memorie van toelichting;
3. Het advies van de SERV d.d. 29 november 2021;
4. Het advies van de Mineraad d.d. 2 december 2021.